

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1663, fremsættelsen i tidenden sp. 3154).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Brodthagen: Er der ikke lidt ironi i på et tidspunkt, hvor man er ved at lave hele landet til en galeanstalt med hårde angreb på den valuta, vi har, da at skulle foretage behandling af et lovforslag som det foreliggende om optagelse af et lån i udlandet på 200 mill. kr. eller rettere sagt om bemyndigelse for finansministeren til at optage et lån på 200 mill. kr. — hvortil kommer den lille tillægsgevinst, vi har fra en tidligere vedtagne lov.

Det var Dalgas, der engang sagde, at hvad udad tabes, skal indad vindes. Ved denne lejlighed kan vi måske vende det om og sige, at hvad indad tabes, skal udad vindes, idet man nu ønsker billige udenlandske penge til afstivning af den økonomiske situation herhjemme. Vi har ved en tidligere lejlighed, for 2 år siden, forhandlet om et lignende lovforslag, og der var dengang inden for venstre og de konservative først en vis bekymring for, at vor pengerigelighed var for stor. Med det tryk, der i øjeblikket er på statskassen fra visse sider, er det vist den almindelige opfattelse i store kredse, at vi har for lidt penge herhjemme. Man har endvidere nu bekymringen for et for stort rentetab, idet den effektive rente, som man dengang talte om, lå et godt stykke over de 6. Der er peget på, at et privat dansk firma for nylig i Schweiz har fået et lån på 40 mill. kr. til en effektiv rente på $5\frac{1}{4}$, og når man ved, at den danske diskonto er $5\frac{1}{2}$, og at diskontoen i Vesttyskland er 3 og i Schweiz 2, skulle der jo være chancer for, at den højtærede finansminister med lidt held kunne få disse 200 mill. kr. hjem.

Jeg skal derfor indskrænke mig til at sige, at således som landet ligger og under hensyn til de betingelser, man tilsyneladende kan hente penge hjem fra udlandet på, kan jeg på mit partis vegne anbefale dette lovforslag til velvillig behandling.

Damsgaard: Det er ved at blive en årlig tilbagevendende begivenhed, at vi stilles over for lovforslag om optagelse af statslån i udlandet. De seneste tilfælde er fra december 1958 og maj 1959, og endnu har den højtærede finansminister ikke fuldt ud udnyttet den bemyndigelse, som blev givet ham i 1959, idet der af beløbsrammen på 200 mill. kr. endnu er 40 mill. kr. tilbage.

Jeg er meget overrasket over, at det foreliggende lovforslag om bemyndigelse til at låne yderligere 200 mill. kr. i udlandet er kommet frem nu, og over den begrundelse, der gives herfor. Der er jo ikke tale om noget egentligt akut kapitalbehov, som det er nødvendigt at dække ved øjeblikkelige lån. Når man ved andre lejligheder har hørt den høje regerings medlemmers karakteristisk af Danmarks glimrende økonomiske stilling, forbavses man i mit parti over, at regeringen nu vil låne. Den højtærede finansminister står jo ikke og mangler penge, idet der — jeg har slået efter og set det — indestår 1 556 066 000 kr. på finansministerens løbende konto i nationalbanken. Hvis ministeren får bemyndigelsen og udnytter den, vil denne løbende konto stige yderligere.

Mange penge stikker i øjnene og vil friste til yderligere krav om nye bevillinger, antagelig både fra administrationen og befolkningen. Der er en anden fare: når disse mange penge indgår på den løbende konto, kan man let glemme, at det er lånte penge, og at de dog skal betales tilbage engang.

Den generelle begrundelse for bemyndigelsen til finansministeren om optagelse af et lån på 200 mill. kr. i udlandet er denne gang, som i 1959, at man vil styrke eller fastholde valutareserven, og heri ligger en erkendelse fra regeringens side af, at den forholdsvis gode valutastilling, vi endnu i dette øjeblik har og har haft i de seneste år, ikke er noget, vi sikkert kan regne med fremover. Denne forsigtige vurdering kan vi tiltræde. Det må dog vist erkendes af alle, også af regeringen, at det i overvejende grad er på grund af de for Danmark gunstige råstofpriser, at vor valutastilling i de sidste tre år og indtil de seneste måneder har haft en forholdsvis god udvikling. Vi har så absolut ingen garanti for, at dette varer ved, tværtimod. Der er i øjeblikket en vigende tendens i valutastillingen, det

[Damsgaard.]

går ned ad bakke. Der var i april måned en nedgang i nationalbanken og de private banker på tilsammen 60 mill. kr., og man fristes derfor til at spørge den højtærede finansminister, om det ikke er et forsøg på at pynte på valutastillingen, der her er tilstræbt.

Om den fremtidige valutastilling er det vanskeligt at spå, og dog vover jeg det. Én ting er givet: at den stærke fremgang for valutastillingen er forbi. Ved nye låneoptagelser vil man efter vor mening tilsløre den virkelige valutastilling, og derved kommer man til den samme fare, som jeg har nævnt i forbindelse med finansministerens store kassebeholdning: man glemmer, at det er lånte penge, og at de slet ikke er et udtryk for landets virkelige stilling.

Den højtærede minister har i sin fremsættelse antydnet, at optagelse af lån i udlandet bl. a. er nødvendig for at betale store afdrag på nuværende udenlandsk gæld, men er det ikke sådan, at afdragsbyrden for udenlandsk gæld i de kommende år bliver mindre end i de år, der lige er gået? Det mener jeg fremgår direkte af de bemærkninger, der ledsager lovforslaget. Det kan da vel ikke være meningen, at regeringen tilstræber, at statens udenlandske lån skal opretholdes i samme størrelse? Det har været regeringens egen argumentation, at de gode valutaår, vi har haft, jo helst skulle give sig udslag i, at statens samlede gæld gik ned, og at man ikke gør en indsats for ligesom at holde gælden oppe.

Der er et andet forhold, jeg gerne vil berøre. Hvis dette lovforslag vedtages, får den højtærede finansminister en generel bemyndigelse til at optage lån i udlandet. Må jeg spørge: hvorfor er bemyndigelsen ikke tidsbegrænset? Inden for beløbsrammen de 200 mill. kr. plus de 40 mill. kr., ministeren har i henhold til 1959-loven, kan den højtærede minister på ethvert tidspunkt uden tidsbegrænsning optage lån i udlandet. Jeg mener, det ligger uden for den praksis, folketinget har fulgt indtil de seneste års lånetransaktioner, og jeg mener, det er uheldigt, da det i virkeligheden går grundlovens bestemmelse om, at statslån kun kan optages ifølge lov, for nær; og her er jo ikke tale om et bestemt lån.

Jeg vil gerne spørge den højtærede finansminister, om det er hans agt, hvis folketingets flertal skulle give ministeren den ønskede bemyndigelse, da at komme til finansudvalget, hver gang der er tale om at optage lån i henhold til denne lov. Det kan ikke siges med rette, at der netop i øjeblikket er noget særligt behov for at optage udenlandske lån. Hvis Danmark så en dag beslutter at foretage meget store engangsinvesteringer, f. eks. i en Store-Bæltsbro eller en Øresundsbro eller begge dele eller andre ting, og da for alvor får brug for at optræde på det udenlandske lånemarked, kan det så ikke svække vor stilling, hvis vi uden særligt behov og ved mange mindre lån i nogen grad har udtæret vore udenlandske lånemuligheder?

Men hvilke formål den højtærede finansminister nu end agter at anvende de lånte penge til, bliver resultatet, så vidt jeg kan forstå, at den danske statskasse får flere penge til rådighed. Der bliver altså tale om en finanspolitisk lettelse, og imod noget sådant har den højtærede finansminister advaret stærkt. Det hørte vi især om i efterårsmånederne 1960, da venstre foreslog statsskatterne nedsat, og vi har også hørt mange regeringstaler herom i dette forår. Selv om det ikke er helt det samme, når det drejer sig om låneområdet, troede jeg alligevel, at ministeren var betænkelig herved.

Ved låneoptagelsen i 1958 var der tale om finansiering af ganske håndgribelige planer om udbygning af elektricitetsværker og andre anlægsudgifter, og det er naturligt at låne, når der foreligger gode planer for anvendelse af pengene til gavn for erhvervslivet. Derfor gik venstre også dengang med hertil, men sådanne planer forelå ikke forrige gang, i 1959, da vi stod over for forslaget om en bemyndigelse til den daværende finansminister til lånetransaktioner i udlandet; derfor gik vi dengang imod. Og i dag mener vi ikke, at den samlede økonomiske situation er ændret sådan, at man bør give ministeren bemyndigelse til at låne under den form, lovforslaget angiver.

Det er almindeligt, at lovforslag som dette henvises til finansudvalget, og vi er villige til at deltage i en saglig forhandling om forslaget dér.

Thestrup: Mit parti ser med betænkelighed på det foreliggende forslag. Efter vor opfattelse er der ikke den fornødne baggrund for nu at optage et lån i fremmed valuta. Med den beholdning af fremmed valuta, vi har, skulle vi i og for sig kunne klare de udbetalinger på gælden, der forestår. Det står for mig, som om optagelse af statslån i udlandet netop nu først og fremmest vil bidrage til at give offentligheden et urealistisk billede af vor finansielle situation, et for optimistisk billede, frygter jeg, noget, der vel netop i øjeblikket ikke er heldigt.

Vi vil gerne have mulighed for en videre drøftelse af forslaget i finansudvalget, og vi vil dér anmode ministeren om at få en udtalelse fra nationalbanken, ligesom vi går ud fra, at det bliver efter forhandling med nationalbanken, når og hvis der til sin tid skal optages et sådant lån.

Aage Fogh: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Kirkegaard, er forhindret i at være til stede, skal jeg på hans vegne anbefale, at vi vedtager det foreliggende forslag.

Jeg synes, det er ganske overordentlig fornuftigt, at finansministeren får en bemyndigelse til at optage statslån, hvis forholdene ude og hjemme til sin tid taler for det.

Skræppenborg-Nielsen: Jeg skal indrømme, at da jeg her i tinget forleden dag hørte den højtærede formands meddelelse om, at den højtærede finansminister agtede at fremsætte forslag om bemyndigelse til at optage et statslån i udlandet til et samlet beløb af indtil 200 mill. kr. i udenlandsk valuta, tænkte jeg ved mig selv, om optagelsen af et sådant udenlandsk lån nu også var tilrådeligt, tænkte, om det nu også var nødvendigt og klogt, for gæld gør jo almindeligvis ingen rigere, tværtimod.

Når jeg havde disse tanker, skyldtes det, at det var mig bekendt, at staten havde et stort overskud på statsregnskabet, at statsfinansernes hele stilling i øvrigt var gode, og normalt ønsker ingen vel at låne penge, med de ikke ringe udgifter dette medfører, når man ikke lige-

frem står og mangler dem, når man ikke ligefrem står og har brug for dem.

Jeg tror, mange kan give mig ret i disse betragtninger som værende nogenlunde gyldige for enkeltpersoner, forretningsfolk og andre, der vel normalt ikke låner, når finanserne er i orden, ikke låner, når driften giver betydelige overskud. Men i dette tilfælde er det ikke enkeltpersoner, der ønsker at låne, men staten, og det gør unægtelig en forskel i bedømmelsen af, hvorvidt et nyt statslån er tilrådeligt. For staten, det er jo mange ting, og har nogle af os ikke vidst det før, så ved vi det i hvert fald nu.

Det foreliggende lovforslag er bl. a. motiveret med, at staten i de næste to år skal præstere afdrag på offentlige lån i udlandet til et beløb på henved 200 mill. kr. Samtidig får vi at vide, at der af lånebemyndigelsen til finansministeren af 13. maj 1959 nu kun til rest disponeres over 40 mill. kr. Den af den højtærede finansminister søgte bemyndigelse til optagelse af et nyt udenlandsk statslån giver efter vor opfattelse ikke ministeren nogen særlig stor dispositionsfrihed, når der er valgt en beløbsstørrelse, som reelt kun dækker de afdrag, der skal præsteres på allerede eksisterende lån. Men det er måske heller ikke meningen. Vi for vort vedkommende ser med sympati på, at vort lands nuværende relativt gunstige økonomiske situation — men en situation, der efter vor mening meget hurtigt kan ændres — udnyttes til yderligere at styrke de valutareserver, vi allerede har, valutareserver, der efter al sandsynlighed vil blive udsat for meget store pres i den allernærmeste tid.

Når dette er sagt, er der måske grund til — også for den højtærede finansminister — at overveje, om det ikke ville være økonomisk klogt at fremskynde den foreslåede låntagning mest muligt.

Jeg er ganske klar over, at den bedste form for valutatilgang er overskud på handelsbalancen, men hvis den lånte valuta gør det muligt at præstere nye og større investeringer i dette land, investeringer til gavn for produktionsmulighederne, kan vi med god samvittighed give den højtærede finansminister den ønskede bemyndigelse. I hvert fald — det vil jeg gerne have lov

[Skræppenborg-Nielsen.]

til at slå fast — er sådanne lån som det foreslåede en langt bedre form for valutatilgang end direkte udenlandske investeringer.

Den reklamekampagne, Danmark for tiden gennemfører i udlandet for at trække udenlandsk kapital til Danmark, en kampagne, der lokker med løfter om lave skatter for de udenlandske kapitalister, betyder stort set, at man giver disse kapitalinvesteringer frit slag her i landet, fordi man ganske undlader at kontrollere de dispositioner, der følger i disse ofte ikke ubetydelige udenlandske kapitalmassers kølvand.

Ved den her foreslåede fremgangsmåde med optagelse af lån i udlandet og derefter eventuelt bevilling af forholdsvis billige lån til erhvervslivet og til andre, der har behov for lån, har regering og folketing altid mulighed for at bevare kontrollen over investeringerne, og det er for mit parti noget meget væsentligt, noget meget fundamentalt.

Også tidspunktet for optagelsen af lånet synes at være godt, fordi det er lettere og billigere at låne, når konjunkturerne er gode, når der er fuld beskæftigelse og overskud på statsregnskabet, men tankevækkende er det dog at måtte konstatere, at vi danske i udlandet har reelle muligheder for at optage forholdsvis billige lån, lån til en lav rente, mens vi på det hjemlige lånemarked opretholder en ganske urimelig høj rente, en af de højeste i Europa.

Mit parti ser med velvilje på lovforslaget og vil gerne drøfte det nærmere i finansudvalget.

Finansministeren (Kjeld Philip): Det er vist ikke muligt at være uenig med det ærede medlem hr. Brodthagen, når han synes, der er noget ironisk ved at tale om 200 mill. kr. i fremmed valuta på et tidspunkt, da vi så at sige ser alle kræfter forene sig om at ødelægge vor valutareserve.

Når det ærede medlem hr. Damsgaard siger, at jeg ikke står og mangler penge, er det jo rigtigt, og når han tilføjer, at mange penge stikker i øjnene, er det unægtelig også rigtigt. Derimod er jeg ikke så sikker på, at det ærede medlem har ret, når han siger, at dette er et forsøg på at pynte på valutastillingen. Dertil er de 200

mill. kr. næsten for lille et beløb. Nej, når forslaget fremsættes nu, er hovedformålet det, at vi ikke skal stå uden mulighed for at optage et af de sædvanlige, i denne forbindelse mindre, statslån i udlandet i sommermånederne, dersom en god mulighed skulle byde sig. Jeg vil gerne understrege, at der ikke er konkrete planer om noget sådant, men det er jo tænkeligt, at der i løbet af sommermånederne byder sig en mulighed, og da er 40 mill. kr. et meget lille beløb at gå i forhandling med udlandet om.

Det ærede medlem hr. Skræppenborg-Nielsen var inde på betragtninger om, hvorvidt dette kunne føre til større nye investeringer her i landet, og dertil vil jeg svare, at for mig at se er det at have en rimelig valutareserve en nødvendig forudsætning for, at man kan foretage investeringer. Her må jeg på ny sige, at et lån af den størrelse, det her drejer sig om, jo ikke gør meget fra eller til, men det trækker i det mindste i den retning, som også jeg mener er den rigtige.

Til sidst vil jeg gerne for at undgå misforståelser sige til det ærede medlem hr. Damsgaard, at jeg personlig aldrig har udtrykt betænkelighed ved at låne i udlandet, når det drejer sig om lån af den størrelsesorden, der her er tale om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Brodthagen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til finansudvalget.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om ændringer i lov om boligbyggeri har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af folketinget Anker Lau har meddelt mig, at han ønsker til statsministeren at stille følgende spørgsmål:

[Formanden.]

„Vil statsministeren — i anledning af de bebudede ændringer i ministeriernes områder — give erhvervene tilsagn om, at erhvervenes skoler forbliver under handelsministeriet?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid efter spørgetiden i morgen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 10. maj, kl. 10 med følgende dagsorden:

- 1) *Valg af 1 medlem til ligningsrådet* (i stedet for H. C. Koefoed).
- 2) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om planlægning af Køge Bugt-området.
- 3) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om offentlig forsorg.
- 4) *Anden behandling af:*
Forslag til medhjælperlov.
- 5) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om sygehusvæsenet.
- 6) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring i lov om tipning.
- 7) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten.
- 8) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring i lov om særlig indkomstskat m. v.
- 9) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om udbygning og ombygning m. v. af den kgl. veterinær- og landbohøjskole.

10) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i toldloven [vedr. gensidige toldindrømmelser].

11) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd.

12) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om pensioner, der er fastsat i henhold til de før 1. april 1958 gældende lønnings- og pensionslove.

13) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i og tilføjelser til lov om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger [vedr. hjemmевærnet].

14) *Spørgsmål til ministrene.*

Mødet hævet kl. 17⁵.

76. møde.

Onsdag den 10. maj kl. 10.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om kontrol med arbejder af ædle metaller m. v. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til ligningsrådet (i stedet for H. C. Koefoed).

(Jfr. tidenden sp. 3154).

Valgt blev: *Foged.*